

نجات مدرسه از امواج کرونا استراتژی یادگیری ترکیبی

برگرفته از سلسله گفتگوهای تجارب مدیران
مراکز آموزشی توسعه یافته (استاد هادی کریمزادگان)

تنظیم: الهام اعتمادی، مدیر دبستان دوره اول ناحیه ۲

با شیوع ویروس کرونا از اوایل اسفند ۹۸، مسئولین آموزش و پرورش، به فکر راهبردهای عملی برای ارتقای کیفیت مدرسه و خلق شرایط برای عبور هر چه بهتر از این بحران افتادند. در این فضا می توان از رویکرد یادگیری ترکیبی به عنوان یک استراتژی استفاده کرد اما در یادگیری ترکیبی در مدارس با مشکلاتی روبه رو هستیم که لازم است این مشکلات را شناسایی کنیم. چند نمونه از این مشکلات به شرح زیر است:

• **عدم حضور فیزیکی در مدرسه؛**

• **مجازی شدن آموزش درس ها؛**

• **عدم تهیه زیرساخت؛**

• **عدم آشنایی معلم، والدین و دانش آموزان با ابزارها.**

هر کدام از این موارد می توانند دغدغه های ایجاد کند اما مشکل ابهام و دوگانگی از همه پررنگ تر است. در شرایط کنونی، مشکلی که با آن مواجه هستیم، روشن نبودن تکلیف و نامعلوم بودن وضعیت (حضور کار کردن یا مجازی/ حضور یا عدم حضور) است که در این میان می توان مدرسه را به مدرسه دیجیتال تبدیل کرد.

تعریف مدرسه دیجیتال بدین گونه است که هم راه کار برای وضعیت حضوری و هم راه کار برای وضعیت مجازی دارد. در این مقوله چیزی که به عنوان رویکرد پداگوژیک یا به نوعی روانشناسی تربیتی و آموزشی ما به کار می آید، موضوع «یادگیری ترکیبی» است.

در مدارس باید این ایده را تبیین کرد و مدل های بومی را با توجه به مدرسه و منطقه خود پیاده سازی کرد.

یادگیری ترکیبی چیست: ترکیب سه نوع یادگیری (محتوای آموزشی، روش های تعاملی آنلاین و کلاس های حضوری) یادگیری ترکیبی روشی است که یادگیری فردی را در نظر می گیرد و تجربه های یادگیری را از طریق فن آوری مشخص می کند. این شیوه به دانش آموزان اجازه می دهد تا یادگیری خود را داشته باشند زیرا سرعت و یا مسیر یادگیری به جای زمان، توسط میزان تسلط و سطح یادگیری مشخص می شود.

تفاوت یادگیری ترکیبی با یادگیری تلفیقی:

در یادگیری تلفیقی، آمیختگی در چند موضوع مطرح است اما در یادگیری ترکیبی، آمیختگی در روش ها مطرح است.

معلم در فضای جدید با روش های متعدد و ابزاری نو روبه رو است که با ارائه موضوع درسی با این روش ها، یادگیری ترکیبی حاصل می شود.

وقتی از یادگیری ترکیبی صحبت می کنیم باید دنبال چند اتفاق بگردیم:

۱- **شخصی سازی:** هر کدام از بچه ها برای ما مهم هستند و هر نفر در کلاس خودش یک هدف است. برای معلم به عنوان متولی آموزش و تربیت، هر نفر برایش یکی از اهداف است و تک تک دانش آموزان باید دیده شوند.

۲- **آموزش مبتنی بر تسلط:** در یادگیری ترکیبی اصل مهم، به جای ساعت، بر موضوع است. زمانی معلم می تواند به سراغ موضوعات جدید برای تدریس برود که مطمئن شود یادگیری موضوع قبلی به درستی اتفاق افتاده و دانش آموز بر موضوع

مسلط شده است.

۳- **انتظارات بچه ها:** به بچه ها فرصت دهیم تا انتظار خود را در یادگیری ها برآورده سازند.

۴- **عاملیت یادگیرنده:** بچه ها بتوانند با سرمایه های وجودی با موضوع درگیر شوند. اطلاعات و ابزارهایی را که برای مدیریت یادگیری لازم دارند، کسب کرده و توانمند باشند. هر دانش آموز گنجی از اطلاعات، با توجه به شرایط زندگی، مطالعات، خانواده و دنیایی که در آن زندگی کرده است که مبتنی بر آن دانش هایی را کسب کرده و وقتی معلم یک دانش جدید را معرفی می کند برای یادگیری بهتر باید توجه داشته باشد که با دانش قبلی زنجیر شود و ارتباط پیدا کند.

۵- **کنترل:** کنترل یادگیری را به دست یادگیرنده بدهیم. روشی را به کار ببریم که افسار این چهار مورد را به دست دانش آموز بدهد: ۱- مکان؛ ۲- زمان؛ ۳- سرعت؛ ۴- پوشش.

اگر خواستیم بینیم یادگیری ترکیبی اتفاق افتاده، باید دید که پنج مورد ذکر شده تا چه حد محقق شده است.

در مراحل پیاده سازی این موارد باید نکات زیر را در نظر گرفت:

۱- **ارتباط عمیق با مفهوم؛**

۲- **سازماندهی ها؛**

۳- **پی گیری مستمر بچه ها؛**

۴- **پشتیبانی کردن؛**

۵- **انتقال حس خوب در ارتباط ها.**

در یادگیری ترکیبی، تکنولوژی در یادگیری نقش مهمی دارد. ولی هسته اصلی؛ خود یادگیری و پداگوژی است. معلم برای تهیه یک طرح درس باید این هسته جلوی چشمش باشد که هدف ایجاد یک محیط یادگیری، شخصی سازی، عاملیت و تسلط در این طرح درس چیست؟

در یادگیری ترکیبی باید به آموزش والدین، آموزش بچه ها و معلمین توجه داشت.

نقش دانش آموزی: معلم باید قایق یادگیری و پارو را به دست بچه ها بدهد. اگر فکر کنید مدرسه به کلاس آنلاین خلاصه می شود و به همین اکتفا کنید، خیلی از چیزها را از دست می دهید.

باید متوجه تغییر باشید و دانش آموز باید حس کند با معلم در ارتباط است تا اداره کلاس به درستی انجام شود. تک تک بچه ها باید با ارتباط عمیق جلو بروند.

نقش والدین: منابع اطلاع رسانی مدرسه در اختیار والدین باشد. بسته های آموزشی برای والدین تهیه و جلسات مشاوره ای برای والدین برگزار شود.

نقش معلم: معلم تسهیل گر است. با انگیزه دادن، هدایت بچه ها به منابع درست و ارزش یابی کمک کند تا بچه ها چرخه یادگیری را طی کنند. معلم باید اطلاعات پایه ای از فضای دیجیتال، نه به عنوان یک مهندس کامپیوتر بلکه به عنوان یک معلم با مهارت های دیجیتال داشته باشد. معلم باید نقش یادگیرنده را اجرا کند تا بتوانند یادگیرندگی را به بچه ها یاد بدهد.

در پایان ضمن عرض خدایقت، نکاتی را بیان می کنم:

• **ما باید فرهنگ یادگیری ترکیبی را در مدرسه حاکم و فضای نو خلق کنیم و فقط به سخنرانی در این مورد اکتفا نکنیم.**

• **شرایط دیجیتال بسیار ناپایدار هستند که باید هضم شود. در این شرایط نباید اصرار داشته باشیم که همه کارهایی که در کلاس های حضوری انجام می دادیم، انجام دهیم چون از اصل ماجرا عقب می افتیم.**

• **ارزش یابی در فضای مجازی تغییر کرده است، باید بر هم سال سنجی و خودسنجی هم توجه کنیم.**

• **با توجه به رویکردهای جدید باید نگاه را تغییر داد....**